

KIZ ÇOCUKLARIN OKULLAŞMASINDA TAŞIMALI EĞİTİMİN KATKILARI: BİR ETNOGRAFİ ÇALIŞMASI

Öğretmen. Kübra Emel Altay
Millî Eğitim Bakanlığı, İnkılap İlkokulu
kubraemel@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1699-8365>

Doç. Dr. Özlem BAŞ
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ozlembas@hacettepe.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-0716-103X>

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 22.08.2022

Revize Tarihi: 30.11.2022

Kabul Tarihi: 27.12.2022

Atf Bilgisi: Altay, E. K. ve Baş, Ö. (2022). Kız çocukların okullaşmasında taşımali eğitimin katkıları: Bir etnografi çalışması. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 3(2), 172-188.

ÖZ

Bu araştırma kız çocuklarının okullaşmasında taşımali eğitimin katkılarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemine dayalı olarak kültür analizi modelinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak katılımcı gözlem notları, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler kullanılmıştır. Araştırma; Ankara'nın Polatlı ilçesinde, taşımali eğitim ile öğrenimine devam eden 17 öğrenci, aynı okulda görev yapan 7 öğretmen, 2 idareci, 2 servis şoförü ve 9 veli ile yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulunun 27.01.2022 tarihli E-1980943 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür. Veriler 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci döneminde birinci yazarın kendi sınıfında toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; taşımali eğitim sisteminin kız çocuklarının okullaşmasında ve sosyalleşmesinde, birleştirilmiş sınıflara oranla akademik başarılarının artırılmasında, okula erişimin sağlanmasına yönelik olumlu katkıları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerde yorgunluğa, erken uyanma ve kahvaltı yapamamaya sebep olabildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Taşımali eğitim, kız çocuklarının eğitimi, fırsat eşitliği, etnografi çalışması.

THE CONTRIBUTION OF BUSSED EDUCATION TO THE SCHOOLING OF GIRLS: AN ETHNOGRAPHIC STUDY

ABSTRACT

The study was conducted to reveal the contributions of bussed education to the schooling of girls and was carried out in the culture analysis model based on the qualitative research method. Semi-structured and unstructured interviews were used to collect data. The study was conducted on 17 students continuing their education through bussed education in the Plotlı district of the city of Ankara, 7 teachers and 2 administrators working in the same school, 2 school bus drivers and 9 parents. The collected data were analyzed with content analysis. According to the results of the study, the bussed education system has positive contributions to the schooling and socialization of girls, increasing their academic achievement compared to multigrade classes, and availability of education. On the other hand, it was determined to have some disadvantages such as causing more tiredness in students, having to get up earlier and not being able to have breakfast.

Keywords: Bussed education, schooling of girls, equality of opportunity, ethnographic study.

Giriş

Eğitim, bir ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini doğrudan etkileyen, geleceğini belirleyen, o ülkenin geleneklerini ve çağdaş değerlerini uyum içinde kaynaştıran tüm ülkelerin üzerinde önemle durdukları çok ciddi bir süreçtir (Kefeli, 2005). Karaarslan'a (2005) göre bir ülkenin eğitim sistemi, o ülkenin gelecekteki durumunun göstergesidir. Bilek ve Kale' ye (2012) göre ülkeler eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve eğitimin niteliğini artırmak amacıyla farklı çözüm önerileri geliştirmektedir. Bunlardan birisi de taşımali eğitim uygulamasıdır. Ülkemizde de fırsat eşitliğinin sağlanması ve eğitim kalitesinin artırılması için taşımali eğitim uygulaması kullanılmaktadır.

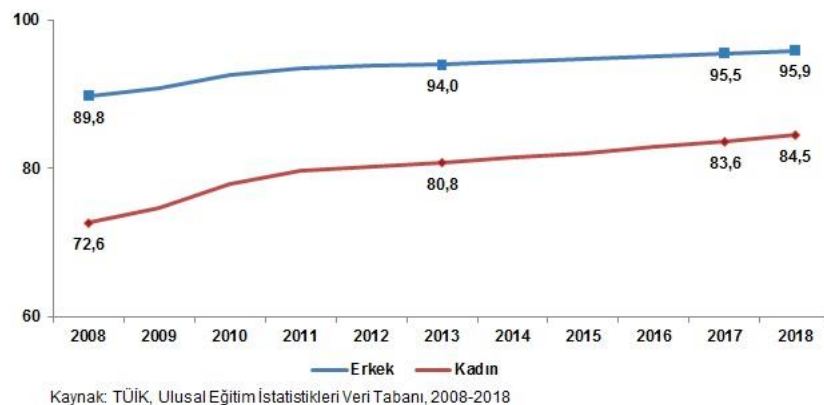
MillîEğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliğinde taşımali eğitim şu şekilde açıklanmıştır: "İlköğretim okulu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim-öğretime kapalı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin, taşıma merkezi ilköğretim okullarına

günübirlik taşınarak kaliteli bir eğitim-öğretim görmelerini sağlamaktır” (MillîEğitim Bakanlığı [MEB], 2000).

“Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz” (MEB,1973). 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 4.maddesi ile eğitim hakkından her vatandaşın, fırsat ve imkân eşitliği dahilinde yararlanması kanun ile güvence altına alınmıştır.

Taşınmalı eğitim fırsat eşitliğinin sağlanmasında eğitimin en önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Büyüköztürk (1992), “Türkiye’de Nüfus ve Eğitimde Fırsat Eşitsizliği” adlı araştırmasında, erkeklerin kızlara göre eğitim imkanından daha yüksek oranda faydalandığını belirtmiştir. Türkiye’de eğitim imkânlarından yararlanma noktasında birçok eşitsizlik bulunmaktadır (Kaya ve Aksu, 2009). Tunç (2009), “Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Nedenleri Van İli Örneği” adlı araştırmasında, kırsal yörelerde çocuğun okula gönderilmesinde anne babanın tercihlerini erkek çocuktan yana kullandığını, okula gitmeme oranına etki eden birçok nedenin olduğunu belirtmiştir. Buyankara (2015), “Zorunlu Ortaöğretimin Kız Çocuklarının Eğitime Katılımı Açısından İncelenmesi: Bingöl Örneği” adlı araştırmasında kadına verilen cinsiyet rolleri sebebiyle bazı bölgelerde kız çocuklarının okumayacağı anlayışının var olduğunu belirtmiştir. Yukarıda bahsedilen araştırma bulgularına göre, kız çocuklarının erkek çocuklara oranla okullaşma oranının daha düşük olduğu görülmektedir. Kız çocuklarının yaşadıkları bu dezavantajlı durumun ortadan kaldırılmasında taşınmalı eğitim önemli bir rol oynamaktadır.

Kişilerin temel haklarından biri olan eğitim hakkında fırsat eşitliğinin sağlanmasıyla, nitelikli bir eğitime erişme imkanının elde edildiği de anlaşılmaktadır (Gürel ve Kartal, 2015). Ülkemizde okullaşma oranına yeterli düzeyde ulaşılamamış, okullaşma oranı Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü bazen de İktisadi İş birliği ve Gelişme Teşkilatı- Organisation for Economic Cooperation and Development -OECD ülkelerinin gerisinde kalmıştır (Habacı, İncekara, Ürker, Atıcı ve Habacı, 2013). Eğitim hakkının kanunlarla güvence altına alınmasına karşın, kız çocuklarının ve bireylerin eğitiminde istenilen seviyeye gelinebilmiştir. (Yalın, Levent, Eroğlu, Cerrah ve Sundur, 2004). Köse’ye (2016) göre Cumhuriyet döneminden itibaren kızların eğitime erişmesinin önündeki engeller kaldırılmış, çok önemli değişimler yapılmıştır. Ancak tüm değişimlere rağmen istenilen düzeyde okullaşma oranı yakalanamamıştır. Kızların okullaşmasındaki engellerin birçok etkenden kaynaklandığı belirtilir. Cinsiyet ayrımı kaynaklı fırsat eşitsizliği tüm eğitim kademelerinde yaygın olarak görülen önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Maya, 2013). Kız ve erkek çocuklarının okullaşmasına yönelik aşağıdaki istatistikte fark anlaşılmaktadır.

Şekil 1. Kız ve erkek çocuklarının okullaşma oranları (%) (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2019)

Eğitimin niteliğini artırmak ve var olan sorunların giderilmesi için farklı çalışmalar yapılmaktadır. Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıyla eğitimin kalitesini yükseltmek amaçlanmıştır (Tunç, 2009). Program çerçevesinde çeşitli kampanyalar düzenlenerek kız çocuklarının okullaşma oranını artırmak hedeflenmiştir. Son dönemlerde uygulanan önemli projelerden birisi “Haydi Kızlar Okula, Kız Çocuklarının Okullaşmasına Destek Kampanyası”dır. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları ile birlikte taşınmalı eğitim uygulaması yapılmaktadır (Kaya ve Aksu, 2009). Taşınmalı eğitim ile eğitim imkanlarından yararlanamayan bireylerin yaşadıkları olumsuzlukların giderilmesi amaçlanmaktadır.

Bu anlamda bu çalışma sürecinde kız çocuklarının okullaşmasında taşınmalı eğitimin katkıları incelenmiştir. “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıplaşmış düşünce ve davranış örüntüleri hala kız çocuklarının eğitimlerinin önündeki en büyük engellerden biri olarak durmaktadır” (Sundur ve Çağlar, 2012). Polat (2008), erkek çocukların okullaşma oranının kız öğrencilerden yüksek olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple bu çalışma, taşınmalı eğitim uygulamasının kız çocuklarının yaşantısına olan yansımaları incelemek açısından önemlidir. Bu amaca yönelik olarak “Kız çocuklarının okullaşma sürecinde taşınmalı eğitime yönelik yaşantıları nasıldır?” sorusu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullaşmasında erkek çocuklarına göre farkları nelerdir?
2. Kız çocuklarının taşınmalı eğitimle ilgili görüşleri nelerdir?
3. Okul ekosistemindeki diğer paydaşların (öğretmen, idareci, veli, öğrencileri taşıyan kişiler) taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullaşmasıyla ilgili görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma etnografik durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Etnografi, bir topluluğu etkileyen kültürel özellikleri belirlemek ve tasvir etmektir (Kartarı, 2017). Bu çalışmada etnografik durum çalışmasının tercih edilmesinin nedeni kız çocuklarının okullaşmasında taşınmalı eğitimin etkilerini, doğal ortamında uzun bir zaman dilimiyle gözlemlemektir.

Çocukların düşünme biçimlerini anlamlandırmak açısından etnografik yöntem, önemli bir araştırma yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Hoyte, Torr ve Degotardi, 2014). Bu yöntem, katılımcıların deneyimlerini ve bakış açılarını tüm yönüyle inceleme imkânı sağlar (Creswell, 2018). Bu çalışmada da kız çocuklarının okullaşmasında taşınmalı eğitimin katkılarına yönelik yaşantılarının uzun süreli incelenmesi için etnografik durum tercih edilmiştir. Bu çalışmanın birinci yazarın sınıfında gerçekleşmesi birtakım avantajlar sağlamıştır. Bunlardan ilki kız öğrencilerin uzun süre ve gerçek ortamında ele alınması; ikincisi çocukların yaşamış olduğu sosyal çevreyi ve aileleri yakından tanıma fırsatı elde edilmiş olmasıdır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada katılımcılar amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Ölçüt olarak taşınmalı eğitime devam eden öğrenciler ve kız öğrenci velileri, servis şoförleri ve taşıma merkezi ilkokul öğretmenleridir. Araştırmaya katılımcı olarak 9 kız ve 8 erkek olmak üzere taşınmalı eğitim ile okula devam eden 17 öğrenci katılmıştır. 7 öğretmen, 2 idareci, 9 veli ve 2 servis şoförü de taşınmalı eğitim ekosistemi içinde yer alan diğer paydaşlar ölçütüne bağlı olarak çalışma grubunda yer almaktadır. Bu sebeple taşınmalı eğitim ile farklı köylerden gelen öğrencilerin bulunduğu bir okul tercih edilmiştir. Bu araştırma, Ankara'nın Polatlı ilçesinde taşınmalı eğitime devam eden bir ilkokulun 2. sınıfında gerçekleştirilmiştir. Okul üç farklı binadan oluşmaktadır. İlkokul ve ortaokul olarak hizmet verilen okulda 2. sınıf, tek katlı müstakil bir binadadır.

Bu araştırma ilçe merkezine bağlı bir mahallede taşınmalı eğitim veren bir ilkokulda gerçekleştirilmiştir. Okuldaki öğrenciler, mahallede yerleşik olarak yaşayan ve 20 köyden taşınmalı olarak eğitim öğretime devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Mahallede ve köylerde yaşayan

aileler geçimlerini tarım ve hayvancılık ile sürdürmektedirler. Tarım ve hayvancılık işlerinde erkekler, kadınlar ve çocuklar yardımlaşarak çalışmaktadırlar.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak gözlem ve görüşme kullanılmıştır. Araştırmada iki veri toplama yönteminin uygulanmasındaki amaç kız çocuklarının yaşantısına taşınmalı eğitimin etkilerini daha yakından anlamaya çalışmaktır. Ayrıca yöntem çeşitlemesi yoluyla nitel çalışmada inandırıcılık ve aktarılabirlik artırılmak istenmiştir. Araştırmada veri toplamak için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan 05/02/2022 tarihli E-35853172-300-00002018276 sayılı izin alınmış ve katılımcılar çalışmanın içeriği hakkında bilgilendirilmiştir.

Veri Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak gözlem ve görüşme kullanılmıştır. Verilerin toplanmasına yönelik olarak yapılanlar başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

Gözlem

Gözlem tekniği, var olan bir durumun derinlemesine incelenerek kaydedilmesi durumudur (Glesne, 2012; Merriam, 2015). Bu araştırmada gözlem aracı, taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullarına yönelik etkilerini doğal bağlamı içerisinde takip etme imkânı sunduğu için tercih edilmiştir. Gözlem notları araştırmacının kendi sınıfında tutulmuştur.

Görüşme

Görüşme yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları katılımcılara yöneltilerek, ses kaydı alınmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında sınıf eğitimi alanından bir Prof. ve bir Doç. Dr.'dan uzman görüşü alınmıştır. Düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşme soruları (7 soru) kullanılmıştır.

Bu çalışmada verilerin analizinde içerik analizi adımları takip edilmiştir. Katılımcılardan toplanan ses kayıtları yazılı hale getirilerek kodlanmıştır. Kodlanan verilerden temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan temalar ile bağlantılar kurulmuş ve bulgular elde edilmiştir. İki araştırmacı kodlamaları birlikte yaparak ortaya çıkan temalar hakkında görüş birliğine yönelik toplantılar yapmışlardır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme sorularının geçerliğini sağlamak için, uygulama öncesinde uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşüne göre görüşme formunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Katılımcılar ile görüşme esnasında sohbet ortamı oluşturulmuş, verdikleri cevaplar yinelenerek yanlışlıklar düzeltilmek istenmiştir. Katılımcıların yanıtları bulgular bölümünde doğrudan alıntılar olarak sunulmuştur. Katılımcılar, çalışmanın amacına uygun kişiler arasından tercih edilmiştir.

Araştırma bulguları elde edilirken ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Bu sayede veri kaybı oluşmasının engellenmesi ve güvenirliliğin sağlanması amaçlanmıştır. Bulgular; doğrudan okuyucu ile paylaşılmış, kodlanarak temalar oluşturulmuştur.

Araştırma Etiği

Bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulunun 27.01.2022 tarihli E-1980943 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Etik Kurul İzni

Kurul adı: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu
Karar tarihi: 27.01.2022
Belge sayı numarası: 1980943

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde kız çocuklarının okullaşmasında taşımali eğitimin katkılarına yönelik öğrenci, veli, öğretmen, idareci ve servis şoförü görüşlerine yer verilmiştir. Bulgular içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek tablo haline dönüştürülmüştür.

Taşımali Eğitimin Kız Çocuklarının Okullaşmasında Erkek Çocuklarına Göre Farklarının Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Bulgular dört ana tema etrafında düzenlenmiştir. Buna göre; “Eğitimin Gerekliliği Konusundaki Katılımcı Düşünce ve Tutumları”, “Velilerin Eğitim Durumunun Taşımali Eğitime Katkıları”, “Öğrencilerin Okulun Faydalarına Yönelik Düşünceleri”, “Öğrencilerin Ev İşlerine Yardımcı Olma Durumları ve Sıklığı” bu alt problem çerçevesinde esas alınan temalardır.

Eğitimin Gerekliliği Konusundaki Katılımcı Düşünce ve Tutumları

Tablo 1’de katılımcıların eğitimin gerekliliği ile ilgili verdiği cevaplardan elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 1

Eğitimin Gerekliliğine Yönelik Düşünceler

Kategori	Kod	n
Eğitimin Gerekliliği	Eğitim gereklidir	28
	Gerekli olmadığını düşünüyorum.	0

Öğrenci, veli ve servis şoförlerine ortak yöneltilen ilk soruda eğitimin çocuklar için gerekliliği sorulmuştur. Tüm katılımcılar eğitimin gerekli olduğu görüşündedir. Görüşlere yönelik örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Okumayı öğrenmek, büyüdüğünde iş sahibi olmak için gerekli.” (Ö7)

“Eğitimle öğrenirsin.” (Ö8)

“Gerekli olmaz mı hocam? Sadece çocuklar için değil bizim için de gerekli. Babam okutmadı.

Babama bu konuda hakkımı helal etmiyorum.” (V1)

“İleride gelecek kuracak. Okumanın faydaları iyi. Elin eline bakmaz.” (V8)

“İleride meslek sahibi olmaları, kendi mesleğini edinmeleri için gerekli.” (S1)

Velilerin Eğitim Durumunun Taşımali Eğitimin Katkıları

Araştırmaya katılan veliler ile gerçekleştirilen görüşmede ilkokul ve ortaokul düzeyinde eğitim aldıkları belirlenmiştir. Okula devam etmeme nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2
Velilerin Okula Devam Etmeme Nedenleri

Tema	Kategori	Kod	n
Okula devam etmeme nedenleri	Konum	Okula olan uzaklık	6
		Köyden uzakta başına bir şey gelir endişesi	3
	Sosyo – Kültürel	Kız çocuğuna duyulan güvensizlik	1
		Maddi durumun yeterli olmaması	2
	Ekonomik	Çocuğun iş gücüne ihtiyaç duyulması	1
		Başarısızlık nedeniyle kendisinin istememesi	2
	Kişisel	Hastalık gerekçesiyle devam edememe	1

Tablo 2’ de velilerin okula devam etmeme gerekçeleri verilmiştir. Velilerin eğitimine devam etmeme nedenleri incelendiğinde en fazla yaşanan yerin okula olan uzaklığı gerekçesiyle öğrenimine devam etmedikleri görülmektedir.

“Taşınmalı eğitim olmasaydı siz öğrencinizi okula nasıl gönderirdiniz?” sorusu yöneltildiğinde 3 veli aracı olmadığı için gönderemeyeceğini ifade etmiş, diğer veliler bir yolunu bularak göndereceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşlerine yönelik olarak V1, V5, V7 ve V8’in görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Arabamız var, satana kadar götürürdük. Rabbim devletimize zeval vermesin. Arabayı sattuktan sonra nasıl gönderirdik bilmiyorum.” (V1)

“Göndermek zorundaydık. Yatılı da olsa gönderirdik.” (V5)

“Arabamızla getirirdik, mahrum etmezdik.” (V7)

“Araba alır gönderirdik. Okutmak bizim görevimiz.” (V8)

Kız çocuklarının okula gitmelerinin kazanımlarına yönelik veli görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okurlarsa meslek sahibi olurlar. Erkeğe muhtaç olmazlar. Sonuçta evleniyorlar. Ama iş sahibi olduktan sonra evlenmesi daha iyi. Örneğin ben eşimle ayrılısam hayatımı devam ettirebilmek için hiçbir mesleğim yok.” (V1)

“Eğitim alır, tecrübeli olurlar her şeyde. Cahil kalmazlar.” (V2)

“Ben çekiyorum, kızım hayatını kurtarsın istiyorum. Okursa kendi ayakları üzerinde durur, kimseye muhtaç olmaz. Okuması için her şekilde destek oluyorum.” (V4)

“Kız çocuklarının okumasını daha çok isterim. Erken yaşta 17 yaşında kendi isteğimle evlendim. Ama meslek sahibi olarak evlenmeleri daha iyi. Derslerim iyi değildi okuluma devam etmedim. Babam okumam için çok ısrar etti.” (V7)

“Taşınmalı eğitim olmasaydı okula göndermede sıkıntılar yaşardık. Maddi durumumuz kötü olduğu için okuyamadım. Ancak kızımın okumasını çok isterim. Kız çocukları okursa sağlıklı bireyler yetişir. Kendi işi olur, hayatını kurtarır. Eşine bağımlı kalmaz.” (V9)

Öğrencilerin Okulun Faydalarına Yönelik Düşünceleri

Tablo 3’te katılımcıların öğrencilerin okulun faydaları ile ilgili verdiği cevaplardan elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 3
Öğrencilerin Okulun Faydalarına Yönelik Düşünceleri

Kategori	Kod	n
----------	-----	---

Okulun yararları	Arkadaşlarımla oyun oynamamı sağlar.	11
	Okul sayesinde yeni bilgiler öğrenirim.	10
	Okulda eğlenirim ve mutlu olurum.	6

Tablo 3’ te taşınmalı eğitim ile öğrenimine devam eden öğrencilerin okulun faydalarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin düşünceleri incelendiğinde okulun; çocuklar için arkadaşları ile bir arada olma, sosyalleşme alanı olarak düşünüldüğü ön plana çıkmaktadır. Örnek gösterimler aşağıdaki gibidir:

“Okul, okumamı sağlıyor. Okula gelince mutlu oluyorum. Arkadaşlarımla oynuyorum, seni gördüğüm için mutlu oluyorum. Tatilde özliyorum. Keşke tatil olmasa.” (Ö7)
“Öğrenirim. Güzel hissederim. Okul çok eğlenceli. Arkadaşlarımla oynamak ve onlarla gülmek en eğlendiğim.” (Ö8)

Öğrencilerin Ev İşlerine Yardımcı Olma Durumları ve Sıklığı

Tablo 4’te öğrencilerin ev işlerine yardımcı olma durumları ve sıklıkları ile ilgili verdiği cevaplardan elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 4

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Ne Tür İşlerde Ailelerine Yardımcı Oldukları

Kategori	Kod	Erkek (n)	Kız (n)
İş Türleri	Hayvanları gütmeye, yem verme	6	2
	Bahçe / tarla işlerinde yardım	4	1
	Ev temizliği	3	8
	Kardeşine bakma görevi	0	3

Tablo 4 incelendiğinde erkek öğrencilerin en çok hayvanları gütmeye, yem verme işlerinde ailesine yardımcı olduğu, kardeşine bakma görevini üstlenmedikleri görülmektedir. Kız çocuklarının hayvanların bakımı ile erkek öğrencilere oranla daha az ilgilendiği, ev işlerinde ve kardeşine bakma durumlarında ailelerine yardımcı oldukları görülmektedir. Tabloya göre kız öğrenciler ev içerisindeki işlerde, erkek öğrenciler dışarıdaki işlerde daha etkin görev almaktadır.

Öğrenciler ile yapılan görüşmelerde öğrencilerin tamamı okuldan eve gittiklerinde ailelerine yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Dana gütmesinde, ineğe süt içirmesinde anneme yardım ederim.” (Ö2)
“Babama kümeşte yardım ediyorum. Cıvciv kaldırıyorum, yemini veriyorum. Evde de anneme bulaşıktaki, ev süpürmede yardım ediyorum. Bazen yorgun olup erken uyuyorum.” (Ö7)
“Okuldan eve gidince amcamla davara giderim. Okuldan gittiğimde annem bazen uyur. Ben de ev işlerine yardım ederim.” (Ö8)
“Köpeklere ekmek veririm. Koyunlara yem veririm. Koyunları sürerim.” (Ö10)
“Ev işleri yapman okula gitmene engel olur mu?” sorusuna yönelik öğrencilerin tamamı ev işleri yapmanın okula gitmeye engel teşkil etmediğini belirtmişlerdir.

Kız Çocuklarının Taşımali Eğitimle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde “Kız çocuklarının taşımali eğitimle ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna yönelik bulgular sunulmuştur. Bu doğrultuda “Kız Çocuklarının Taşımali Eğitime İlişkin Düşünceleri” teması çerçevesinde ortaya çıkan kod ve kategoriler yer almaktadır.

Kız Çocuklarının Taşımali Eğitime İlişkin Düşünceleri

Tablo 5’te katılımcıların kız çocuklarının taşımali eğitime ilişkin verdiği cevaplardan elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 5
Kız Çocuklarının Taşımali Eğitime İlişkin Düşünceleri

Kategori	Kod	n
Taşımali Eğitim ile Okula Erişim	Servis olmasaydı okula gelemezdim.	6
	Bir çözümünü bularak gelirdim.	3

Araştırmaya katılan kız öğrencilere “Taşımali eğitim olmasa okula nasıl gelirdin?” sorusu yöneltilmiş öğrencilerden 6’sı okula gelemeyeceğini, 3’ü babasının arabayla getireceğini belirtmiştir. Birkaç örnek aşağıdaki gibidir:

“Gelmezdim.” (Ö5)

“Servisçi olmasa gelemezdim. Yürüyerek gelemezdim. Evimiz buraya çok uzak.” (Ö7)

Tablo 6’da katılımcıların kız çocuklarının taşımali eğitimi ile ilgili verdiği cevaplardan elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 6
Kız Çocuklarının Taşımali Eğitime İlişkin Düşünceleri

Kategori	Kod	n
Kız Çocuklarının Taşımali Eğitimden Memnuniyeti	Taşımali eğitimden memnunum.	5
	Taşımali eğitimden memnunum ancak beğenmediğim yönleri de var.	3
	Taşımali eğitimden memnun değilim.	1
Memnuniyetsizlik Gerekçeleri	Servise binmek için yürümem gerekiyor.	2
	Servisi bekliyorum.	1

“Taşınmalı eğitimi nasıl buluyorsun, memnun musun?” sorusuna yönelik öğrencilerden 1’inin beğenmediği diğer öğrencilerin taşınmalı eğitimi beğendikleri görülmüştür.

“Memnun değilim. Servisi hep bekliyorum.” (Ö3)

“Beğeniyorum. Yürüyerek gelmediğim için seviyorum.” (Ö2)

“Memnunum. Servisçi abiyi seviyorum” (Ö5)

Öğrencilerden 3’ü memnun olmasına karşın servisten kaynaklı rahatsızlık duyduğu durumları ifade etmişlerdir.

“Servise binmek için evimizden biraz yürüyorum. Yorucu oluyor. Okula yürüyerek gelmediğim için mutluyum.” (Ö2)

“Memnunum ama serviste bazıları çok bağıyor. Bağırarak kişilerden rahatsız oluyorum.” (Ö4)

“Memnunum. Servis yormuyor. Ama evimiz servise bineceğimiz yere biraz uzakta. Servise binmek için yürümem gerekiyor. Bir keresinde servise bineceğimiz yere geç kaldığım için okula gelemedim.” (Ö6)

Tablo 7’de katılımcıların kız çocuklarının okulda karşılaştığı zorluklar ile ilgili verdiği cevaplarından elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 7

Kız Çocuklarının Okulda Karşılaştığı Zorluklar

Kategori	Kod	n
Karşılaşılan Zorluklar	Okul çıkışı beklemek yorucu oluyor.	5
	Erken uyandığım için kahvaltı yapamıyorum.	4
	Yemekhane kalabalık ve sesli oluyor.	2
	Arkadaşlarımın kaba davranışlarından hoşlanmıyorum.	2
	Derslerde zorlanıyorum.	1

Görüşülen çocuklardan 5’i ilkököl ile ortaokul öğrencilerinin ortak servisler ile hep birlikte eve dönmelerinden dolayı bir ders saati beklediklerini ve beklemenin yorucu olduğunu belirtmişlerdir.

“Servis yormuyor ama çıkışta beklemek çok sıkıcı ve yorucu.” (Ö1)

“Okul çıkışı beklemek yorucu oluyor.” (Ö2)

Taşınmalı Eğitim ile öğrenim gören öğrencilerden 4’ü erken uyandığı için kahvaltı yapamadığını dile getirmiştir.

“Beslenmeleri hazırlarken anneme yardım ettiğim için çoğu zaman kahvaltı yapamıyorum.” (Ö7)

“Sabah erken uyandığım için kahvaltı yapmaya zamanım kalmıyor.” (Ö9)

Okul Ekosistemindeki Diğer Paydaşların Taşınmalı Eğitimin Kız Çocuklarının Okullaşmasıyla İlgili Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Araştırmada üçüncü olarak “Okul ekosistemindeki diğer paydaşların (öğretmen, idareci, veli, öğrencileri taşıyan kişiler) taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullaşmasıyla ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmış ve bu soruya ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Taşınmalı Eğitime İlişkin Düşünceleri

Tablo 8’de katılımcıların taşınmalı eğitime ilişkin verdiği cevaplardan elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 8

Okul Ekosistemindeki Kişilerin Taşınmalı Eğitime Bakışları

Kategori	Kod	n
Paydaşların taşınmalı eğitiminden memnuniyeti	Taşınmalı eğitimden memnunum.	15
	Taşınmalı eğitim yerine farklı bir alternatif uygulanabileceğini düşünüyorum.	5
Hayır ise nedenleri	Sistemdeki eksikliklerden kaynaklı	5

Tablo 8’e göre okul ekosistemindeki kişilerden 15’i taşınmalı eğitimden memnuniyetini dile getirirken 5’i memnun olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların kategoriye yönelik düşüncelerine aşağıda yer verilmiştir:

“Zaman kaybı, sistemsel yanlışlar var. Okul çıkışında ilköğrencileri bir ders beklediği için sıkıntılı durumlar oluyor. Sistemsel sorun var.” (M1)

“Taşınmalı eğitim ülkemiz koşullarında bir gereklilik evet; ama uygulama aşamasında eksiklikleri yüzünden biz çalışanları zorlayan bir sistem.” (İ1)

“Taşıma su ile değirmen döndürmeye benzetiyorum. Öğrenciler ve eğitimciler açısından yorucu.” (M5)

“Her köyde 1-2 çocuk var. Öğretmenlerin köye gelip gitmesi ya da köyde kalması öğretmen açısından sıkıntı oluşturur. Öğretmenin aracı olmazsa gelemez. Getirecek kişi bulmak sıkıntı olur.” (S2)

“Memnunum, kapıdan alıp bırakıyor.” (V4)

“Köylerde öğrenci azlığı sebebiyle özellikle kızların yurda verilmesi aileler için sorun olmasından dolayı alınmış doğru bir karar.” (M3)

“Yerleşim birimlerine kilometrelerce uzakta yaşayan çocuklara eğitim fırsatı sunduğu için gayet faydalı bir sistem olduğunu düşünüyorum.” (İ2)

Taşınmalı Eğitimin Kız Çocuklarının Okullaşmasına Yönelik Katkılarına İlişkin Düşünceleri

Tablo 9’da taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullaşmasına yönelik katkılarına ilişkin katılımcıların cevaplarından elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 9

Taşınmalı Eğitimin Kız Çocukların Yaşantılarına Yönelik Yansımaları

Kategori	Kod	n
Olumlu yansımaları	Sosyalleşmelerini sağlar.	13
	Daha donanımlı bir okulda eğitim alırlar.	11
	Birleştirilmiş sınıflara oranla başarıya katkısı fazladır.	7
Olumsuz	Öğrencilerdeki yorgunluk akademik başarılarını olumsuz etkiliyor.	5

yansımaları Servis ile gitmek zaman aldığı için yorucu oluyor.

2

Katılımcılardan 15'i taşınmalı eğitimin öğrencilerin yaşantılarına yönelik olumlu yansımaları olduğu görüşündedir. Aşağıda bu görüşlere yer verilmiştir.

“Farklı çevre ediniyorlar. Farklı çocuklarla arkadaş oluyorlar. Köyde sosyal yaşantı yok. Toplu taşıma ile okula geldiklerinde çocuklara farklılık oluyor. Daha iyi bir eğitim alıyorlar. Köylerde öğrenci az, topluluk içinde eğitim görmeleri daha iyi.” (S2)

“Eğitim imkanını artırdığı için akademik başarıya etkisi büyük. Kendi köyünden daha iyi. Köy okulunun donanımı ve taşıma merkezi okulun donanımı farklı.” (M8)

“Akademik başarı açısından tüm öğrenciler için olmasa da ilgili ve meraklı öğrencilerde etkili. Fakat şu bir gerçek ki taşınmalı gelen çocuklar için okul ortamı ve öğretmenler, sosyal ortama bu çocukları kazandırmak bakımından çok kıymetli.” (İ1)

Katılımcılardan 5'i taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okula erişmesinde olumlu etkileri olduğunu düşünürken, taşınmalı eğitimin fiziksel nedenlerden ötürü öğrencilerde olumsuz durumlara neden olduğunu belirtmiştir.

“Akademik başarı anlamında olumsuz etkileri var ne yazık ki. Çünkü çok uzak köyden gelen bir öğrencinin sabah çok erken saatte uyanması gerekiyor. Bu durumda uykusuz kalma, servise yetişebilmek için kahvaltı yapmadan okula gelme, köy yollarından araç ile geçtikleri için (baş ağrısı, mide bulantısı vs.) sağlık sorunları ile okula varma gibi problemlerle karşılaşılıyor. Bu durumda da öğrenci derse odaklanma noktasında olumsuz etkileniyor ve başarı haliyle düşüyor.” (M2)

“Yolda geçen zaman, harcanan para, mevsimsel ulaşım sıkıntıları dikkate alındığında taşınmalı eğitim alan öğrenciler her zaman dezavantajlıdır.” (M6)

Katılımcıların tümü kız çocuklarının okullaşmasında taşınmalı eğitimin olumlu etkisi olduğu görüşündedir. Taşınmalı eğitim olmasa kız çocuklarının büyük çoğunluğunun okula devam edemeyeceğini belirtmişlerdir. Katılımcıların kategoriye yönelik görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Servis olmasa yüksek çoğunluğu göndermez. Gönderenler mutlaka olur ama göndermeyecek velimiz daha çok maalesef.” (S1)

“Taşınmalı sistem olmasaydı öğrencinin okul olan bir yerleşim biriminde daimi olarak kalması gerekecekti; yatılı okul ya da bir akrabanın yanında kalma gibi. Bu durumu da birçok ailenin istemeyeceğini, çözüm olarak okula göndermemeyi tercih edeceğini düşünüyorum.” (M4)

“Taşınmalı eğitim olmasaydı belki aileler önemseyip okula göndermeyebilirlerdi. Ailelerin bir sorumluluğu ve uğraşı gerekmeden kız çocukları okula gidebildiği için olumlu etkileri vardır.” (M7)

“Taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullaşmasında olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum. Uzak bir okula kız çocuklarını göndermeyecek veliler tanıyorum.” (İ2)

Tablo 10'da katılımcıların kız çocukların okula gitmelerinin kazanımlarına ilişkin cevaplardan elde edilen kod ve kategoriler yer almaktadır.

Tablo 10

Kız Çocukların Okula Gitmelerinin Kazanımlarına İlişkin Düşünceler Tema : Kız Çocuklarının Okula Gitmelerinin Kazanımları

Kategori	Kod	n
Okulun Kız	Meslek sahibi olur.	18
	Kimseye muhtaç olmaz.	15
	Bilinçli nesiller yetiştirir.	5

Çocuklarına Katkısı	Kız çocuklarının okuduğu ülke gelişir.	4
	Kız çocuğu okur tüm dünya değişir.	2

Katılımcıların tümü kız çocukların okula gitmelerinin olumlu kazanımlar sağladığını ifade etmişlerdir:

“Kız çocuklarının okuduğu, bilinçlendiği, meslek sahibi olduğu bir ülke kalkınır, üretir, güçlenir. Gelecek nesiller de bilinçli annelerin ellerinde büyürler.” (M2)

“Kız çocuk okur dünya değişir.” (İ2)

“Günümüzde boşanmalar arttı. Kız çocuğu meslek sahibi olursa başkalarına muhtaç olmaz, kendi ayakları üzerinde durur.” (S1)

“Biz köyde okuduk. Lise başka ilçede idi. Babam ilk zaman gönderdi ama çağırdığım zaman gelmezsen hakkımı helal etmem deyince gelmek zorunda kaldım. Öğretmenlerim konuştu ikna olmadı. Köy yerinde kızların okuması hor görülürdü. Şimdi kızlar daha rahat okutuluyor. Köyde kızların bir kısmı okula giderken bir kısmı gitmezdi. Babam minibüsçüydü, tarla için insan gücüne ihtiyaç vardı. Ne kadar çok insan o kadar iyi mantığıyla okula göndermedi. Ablalarda ben de çok ezildik. Bu konuda babama hakkımı helal etmiyorum. Kızımın aynı durumları yaşamasını istemiyorum okuması için elimden ne gelirse destek olacağım.” (V1)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın birinci alt problemi taşınmalı eğitimin kız çocuklarının erkek çocuklarına göre okullaşmasında farklarına ilişkin bulgular incelenmiştir. Elda edilen sonuçlar eğitimin gerekliliği konusundaki katılımcıların düşünce ve tutumları, velilerin eğitim durumunun taşınmalı eğitime katkıları, öğrencilerin okulun faydalarına yönelik düşünceleri, öğrencilerin ev işlerine yardımcı olma durumu ve sıklığı temalarını ortaya koymuştur. Buna göre elde edilen sonuçlar şunlardır; tüm katılımcılar eğitimin gerekli olduğu görüşündedir. Taşınmalı eğitim ile öğrenim gören öğrenci velilerinin yaşadıkları yerin okula olan uzaklığı öğrenimlerine devam etmelerine engel olmuştur. Veliler, çocuklarının eğitimini her koşulda destekleme ve sorunlara çözüm üretme eğilimindedir. Ailelerin çocuklarının eğitim almasına yönelik destekleyici tutumu Kızılaslan ve Solmaz'ın (2021) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Ailelerin çocuklarının eğitimini desteklemeye yönelik bu olumlu tutumu Tunç'un (2009) çalışmasının sonuçları ile örtüşmemektedir. Kültürel farklılıklar bu durumun gerekçesi olarak gösterilebilir. Öğrenciler okulu; arkadaşları ile oyun oynamasını sağlayan ve yeni bilgiler öğrenmesine destek olan eğlenceli bir yer olarak görmektedir. Taşıma merkezi okulların, köydeki çocukların yaşantısını zenginleştirdiği ve sosyalleşmelerine destek olduğu görülmektedir. Bu sonucu Kaplan ve Elçiçek (2021), araştırmalarında da ortaya koymuştur. Öğrenciler okuldan eve gittiklerinde ailelerine yardım etmektedir. Kız öğrenciler ev içi işlerde, erkek öğrenciler ev dışı işlerde etkindir. Öğrencilerin ev işlerine yardımcı olması okula gitmelerine engel değildir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan kız çocuklarının taşınmalı eğitime ilişkin görüşlerine yönelik bulgular incelendiğinde kız çocuklarının taşınmalı eğitime ilişkin düşünceleri temasına ulaşılmıştır. Buna göre elde edilen sonuçlar şunlardır; öğrenciler taşınmalı eğitim uygulamasından memnundur. Memnun olmalarına karşın, öğrencilerin erken uyanması ve düzenli kahvaltı yapamamaları çocuklar açısından olumsuzluk oluşturmaktadır. Bu durumu Kaya (2017) araştırmasında da ortaya koymuştur. Okulda verilen öğle yemekleri beslenmeleri açısından önemli bir uygulamadır. Bilek ve Kale (2012) de çalışmalarında öğle yemeklerinin düzenli olarak okulda verildiği için öğrencilerin beslenmelerine olumlu katkısı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin ortak servisler ile eve dönmelerinden dolayı ilkokul öğrencileri bir ders saati beklemek durumunda kalmaktadır. Okul çıkışında beklemenin sıkıcılığından ve eve döndüklerinde yorgun olmalarından duydukları rahatsızlığı dile getiren öğrenciler vardır. Şan (2012) da araştırmasında öğrencilerin yorgun düştükleri sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan okul ekosistemindeki diğer paydaşların taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullaşmasındaki etkisine ilişkin bulgular incelendiğinde; Taşınmalı eğitimin kız çocuklarının okullaşmasında olumlu etkisi bulunmaktadır. Taşınmalı eğitim kız çocuklarının yaşantılarına yönelik olumlu etkiler oluşturmaktadır. Çocukların sosyalleşmesine destek olması, birleştirilmiş sınıflara oranla akademik başarıyı artırması ve daha donanımlı bir okulda eğitim görmelerine olanak sağlaması en temel yararlarıdır. Araştırmada elde edilen bulgular literatür ile örtüşmektedir. Recepoğlu (2009) araştırmasında taşınmalı eğitim uygulamasının birleştirilmiş sınıf uygulamasına göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erçelebi'nin (2000) araştırması da taşınmalı eğitime devam edilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Taşınmalı eğitim uygulamasıyla köyde yaşayan öğrenciler daha iyi okullarda öğrenim görmektedirler (Yeşilyurt ve Orak , 2007). Kız çocuklarının okullaşması olumlu kazanımlar sağlamaktadır. Kız çocuklarının okullaşması ile ülkelerin gelişmişlik düzeyi arasında sıkı bir ilişki söz konusudur. Elde edilen bulgular literatürle karşılaştırıldığında benzer sonuçlar görülmüştür. Merter'e (2007) göre gelişmiş ülkelerdeki kız çocuklarının okullaşma oranları, gelişmemiş ülkelere göre daha yüksektir. Kadın ve erkeklerin eğitim düzeyinin benzer olduğu ülkeler daha hızlı gelişmektedir (Yaşar,2018).

Araştırmanın sonucunda taşınmalı eğitim sisteminin; öğrencilerin sosyalleşmelerinde, okula erişimlerinde ve birleştirilmiş sınıflara oranla akademik başarıların artırılmasında olumlu katkılarda bulunmasının yanı sıra öğrencilerde yorgunluğa, erken uyanma ve kahvaltı yapamamalarına sebep olabildiği görülmüştür. Velilerin eğitimine devam etmemesinde yaşadıkları yerin okula olan uzaklığı temel sebeplerden biridir. Veliler öğrencilerin eğitimlerini her koşulda desteklemek istemekte, eğitimin kız çocuklarının yaşantılarına yönelik olumlu katkılarından dolayı vazgeçilmez ve gerekli olduğu görüşündedir. Sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Taşıma merkezi okulların öğrencilerin sosyalleşmesindeki katkıları göz önünde bulundurulduğunda bu okullarda sosyal faaliyetlerin çeşitliliği sağlanabilir.
- Okul çıkışında ilkökul öğrencilerinin beklemesi sorunu ek servis ile çözüme kavuşturulabilir.
- Servisler öğrencileri ortak binme alanı yerine evlerinden alabilir.
- Taşıma merkezi okullarındaki fiziksel koşullar iyileştirilebilir.
- Taşıma merkezindeki sorunların çözümünde paydaşların fikirleri alınarak yeniden düzenleme yapılabilir.20. MillîEğitim Şûrası kararlarına bakılarak yapılacak uygulamalarla ilgili araştırmalar desenlenebilir.
- Taşınmalı eğitimle ilgili deneysel çalışmalar yapılabilir.

Araştırma Etiği

Bu araştırma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulunun 27.01.2022 tarihli E-1980943 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Etik Kurul İzni

Kurul adı: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu
Karar tarihi: 27.01.2022
Belge sayı numarası: 1980943

Yazarların Katkı Oranı

Bu araştırmada birinci yazar %70 oranında, ikinci yazar %30 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması olabilecek bir durum yoktur.

Açıklama: Bu çalışma, ikinci yazar danışmanlığında birinci yazar tarafından yürütülen tezsiz yüksek lisans bitirme projesinden üretilmiştir.

Kaynaklar

- Bilek, E. ve Kale, M. (2012). Taşıma merkezi okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre taşımali eğitim uygulaması. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 32(3), 609-632.
- Buyankara, M. (2015). Zorunlu ortaöğretim kız çocuklarının eğitimine katılımı açısından incelenmesi: Bingöl örneği (Yüksek Lisans Tezi). Bingöl Üniversitesi, Bingöl.
- Büyükköztürk, Ş. (1992). Türkiye’de nüfus ve eğitimde fırsat eşitsizliği. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (4.Baskı). (Çev.M. Bütün ve S.B. Demir). Siyasal Kitapevi. Ankara.
- Erçelebi, H. (2000). Sekiz yıllık zorunlu eğitimin içinin doldurulması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 91-97.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev.A. Ersoy ve P. Yalçinoğlu,). Anı Yayıncılık. Ankara.
- Gürel, N. ve Kartal, S. (2015). Türkiye’de eğitime erişimin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *İlköğretim Online*, 14 (2), 593-608. DOI: <http://dx.doi.org/10.17051/10.2015.60429>
- Habacı, İ., İncekara, A., Ürker, A., Atıcı, R. ve Habacı, Z. (2013). Türk eğitim sisteminde okullaşma sorunları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 310-338.
- Hoyte, F., Torr, J. and Degotardi, S. (2014). The language of friendship: Genre in the conversations of preschool children. *Journal of Early Childhood Research*, 12(1), 20–34.
- Kaplan, U. ve Elçiçek, Z. Taşımali eğitim uygulamalarına yönelik öğretmen değerlendirmeleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27), 202-219.
- Karaarslan, E. (2005). Kamu kesimi eğitim harcamalarının analizi. *Maliye Dergisi*, 149(42), 36-73.
- Kartarı, A. (2017). Nitel düşünce ve etnografi: etnografik yöntemle düşünsel bir yaklaşım. *Moment Dergi*, 4(1), 207-220.
- Kaya, A. ve Aksu, M. B. (2009). Fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanmasında bir adım olarak taşımali eğitim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 177-189.
- Kaya, N. Ç. (2017). Taşımali eğitim programındaki ilköğretim öğrencilerinin durumları: Silopi köyleri örneğinde bir sosyal değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46(2).
- Kefeli, S.(2005). *Normal, yatılı ve taşımali ilköğretim kullarının karşılaştırılması: Mudurnu ilçesi örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Kızılaslan, N. ve Solmaz, E. (2021). Kırdan kente göç eden ailelerin kız çocuklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Tokat İli Merkez İlçe Araştırması). *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 10(1), 95-111.

- Köse, M. (2016). Türkiye'de 1942-1962 yılları arası kız çocukların okullaşması sorununun günümüzle karşılaştırılması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 34-53.
- Maya, İ. (2013). Türk eğitim sistemindeki cinsiyet eşitsizliklerinin AB ülkeleri ile karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 38 (168), 69-84.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2000). *Taşınmalı ilköğretim yönetmeliği*. T.C. Resmî Gazete, 24021.
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1973). 1739 Sayılı Kanun". *Resmî Gazete*, 14574, 24.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (3.Baskı). (Çev. S.Turan). Nobel Yayınevi. Ankara.
- Merter, F. (2007). Kızların okullaşması açısından bazı Avrupa Birliği topluluğu üyesi ülkeler ve Asya ülkelerinin karşılaştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007(16), 221-244.
- Polat, O. (2016). Türkiye’de çocuk haklarının durumu. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(2), 149-158.
- Recepoğlu, E. (2009). Taşınmalı ilköğretim uygulaması ve karşılaşılan sorunlar: Kastamonu ili örneği. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 427-444.
- Sundur, L.Y. ve Çağlar A.Ş. (2012). *Toplumsal cinsiyet ve kızların eğitimi, özellikle kız çocukların okullaşma oranının artırılması projesi*, MEB.
- Şan, A. (2012). *İlköğretimde taşınmalı eğitim öğrencilerinin sorunları*. (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tunç, A. İ. (2009). Kız çocuklarının okula gitmeme nedenleri Van ili örneği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 237-269.
- Yalın A., Levent, B., Eroğlu, Ç. Y., Cerrah, N. ve Sundur, Y.T. (2004). *Haydi kızlar okula*, MEB Yayınları.
- Yaşar, N. (2018). Eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin okullaşma oranına etkisi: gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler karşılaştırması. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (17), 55-69.
- Yeşilyurt, M. ve Orak, S. (2007). İlköğretimde taşınmalı eğitim araştırması Van il merkezi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 197-213.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). İstatistiklerle kadın. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2019-33732> adresinden 02.10.2021 tarihinde erişilmiştir.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In our country, bussed education is used to ensure equality of opportunity and increase the quality of education. It is important of examine the reflection of bussed education on the lives of girls. In this connection, the problem and sub-problems of the study are as follows:

What are the contributions of bussed education to the schooling of girls?

Sub-Problems

1. What are the differences between the contributions of bussed education to the schooling of girls and boys?

2. What are the opinions of girls about bussed education?

3. What are the opinions of other stakeholders in the school ecosystem (teacher, administrator, parent, school bus driver) about the contributions of bussed education to the schooling of girls?

Method

This study was designed as an ethnographic case study. As it was intended to reveal the contributions of bussed education to the schooling of girls in a natural environment in a long time span, the ethnographic case study design was preferred. The participants of the study were determined by using criterion sampling, one of the purposive sampling methods. The criterion used was to be involved in bussed education as a student, a parent, a bus driver, an administrator or a teacher. In this way, the participants of the study were determined to be 17 students (9 girls and 8 boys), 7 teachers, 2 administrators, 9 parents and 2 bus drivers. Semi-structured and unstructured interviews were used as the data collection tool. In order to collect data, permission was obtained from Hacettepe University Ethics Commission dated 05/02/2022 and numbered E-35853172-300-00002018276 and the participants were informed about the content of the study. The collected data were analyzed by following the stages of content analysis. The audio recordings collected from the participants were transcribed and coded. Themes were generated from the codes.

Findings

The findings related to first sub-problem “What are the differences between the contributions of bussed education to the schooling of girls and boys? are presented first. The findings are gathered around four main themes: “Participants’ Thoughts and Attitudes on the Necessity of Education” , “Contributions of Educational Status of Parents to Bussed Education” , “Students’ Thoughts on the Benefits of the School” , “The State and Frequency of Students’ Helping with Housework”. Then the findings related to the second sub-problem “What are the opinions of girls about bussed education?” are presented. The codes and categories emerging from the responses given to the question are presented. Finally, the findings related to the third sub-problem “What are the opinions of other stakeholders in the school ecosystem (teacher, administrator, parent, school bus driver) about the contributions of bussed education to the schooling of girls?” are presented under the themes of “Opinions about bussed education”, “Opinions about the contributions of bussed education to the schooling of girls” and “Opinions about the benefits of girls’ attending school”

Discussion, Results

All the participants are of the opinion that bussed education is necessary. The parents tend to support their children’s education in any condition and solve the problems. The parents’ positive attitudes towards their children’s receiving education have also been reported by Kızılaslan and Solmaz (2021). In the study by Tunç (2009), it was found that girls do not attend school for reasons such as cultural mistakes, prejudices, having to help their mothers with housework. The educational perspectives of the families in the current study do not concur with the ones reported by Tunç. The reason for the difference in the attitudes of families towards education can be cultural variables. The girls were found to be happy with bussed education. Yet, their having to wake up early and not having

breakfast regularly are sources of negative feelings. The same situation is also reported by Kaya (2017). Lunch served at school is important for children. Şan (2012) also concluded that these students feel tired. It can be said that bussed education has positive effects on the lives of girls. Supporting the socialization of children, increasing academic success compared to multigrade classes, and enabling them to study in a more equipped school are among the most basic benefits of bussed education. The results of the current study concur with the literature. Recepoğlu (2009) concluded that bussed education is more effective than multi-grade education. Erçelebi (2000) also revealed the necessity of continuing bussed education. Through bussed education, students living in villages are educated in better schools (Yeşilyurt and Orak, 2007).